

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 598/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Kaščákom, Horná 35, Banská Bystrica, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 Co 1000/2014-248 z 31. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 1000/2014-248 z 31. marca 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že návrhom na ochranu osobnosti podaným Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) 23. septembra 2011 sa sťažovateľ ako navrhovateľ domáhal proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“), ospravedlnenia za výroky prednesené 17. januára 2008 na zasadnutí členov [REDAKOVANÉ]

v znení: *«Ospravedlňujem sa Vám za výroky „Čo si ako posratý dizajnér dokázal? Posratú váľačku?“ „Áno, vyhrážam sa Ti, znova sa Ti vyhrážam!“ „Ešte si to vybavíme a ak chceš, tak aj hneď!“»,* ktorými ho mal uraziť a poškodiť jeho osobu, resp. ním vykonanú prácu pred ostatnými členmi katedry. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 12 C/172/2011-212 z 1. júla 2014 návrh sťažovateľa zamietol, keď po vykonaní dokazovania viacerými listinnými dokumentmi a výsluchmi svedkov dospel k záveru, že *„navrhovateľ v celom priebehu konania nepreukázal, že utrpel ujmu, na ktorú sa odvoláva... Výroky, ktoré odznegli nie sú spôsobilé poškodiť osobnosť navrhovateľa, jeho dobré meno a povesť... Navrhovateľ doteraz neuviedol žiadne nové skutočnosti ohľadne vzniknutej ujmy“*. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom uviedol, že so závermi okresného súdu sa nestotožňuje, ním vydaný rozsudok považuje za nesprávny, resp. vychádzajúci z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože *„napriek preukázaniu prednesených výrokov, ktoré boli v posudzovanej situácii absolútne neprimerané, on podľa záverov súdu dôkaznú povinnosť neuniesol“*. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa v tom čase účinného § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil.

3. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že s rozsudkom krajského súdu nesúhlasí, pričom poukazuje na to, že *„podal návrh na ochranu osobnosti podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Z hľadiska poskytnutia ochrany nie je významné, či neoprávnený zásah bol spôsobený zavinene alebo nezavinene, vedome či nevedome. Nevyžaduje sa ani vyvolanie*

následkov, stačí, že neoprávnený zásah bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo narušenie chránených práv osobnosti fyzickej osoby. Podstatou návrhu navrhovateľa bolo tvrdenie a preukázanie, že výroky uvedené v návrhu z úst odporcu odzneli a boli spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa s povinnosťou odporcu sa za prednesené výroky ospravedlniť... Za podstatné v konaní je potrebné skúmať, či tvrdené výroky na osobu navrhovateľa odzneli a či urážlivé výroky boli spôsobilé zasiahnuť do osobnosti, občianskej cti, jeho súkromia alebo pracovnej oblasti. V konečnom dôsledku nie je vzhľadom na petit návrhu podstatné, či výroky a správanie odporcu spôsobili navrhovateľovi ujmu, tak ako to uvádzal odvolací súd. Podstatné je, že urážlivé výroky, vzhľadom na ich nepravdivosť, neobjektívnosť, okolnosti, okruh osôb pred ktorými boli prednesené a prostredie v ktorom boli prednesené, ako aj sledovaný cieľ, boli spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa.“. Sťažovateľ uvádza aj to, že si je vedomý, že „do obsahu základného práva na súdnu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku slovenskej republiky. K reálnemu poskytnutiu právnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava. V posudzovanej veci to podľa právneho názoru sťažovateľa tomu tak nebolo.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 17 Co 1000/2014-248 z 31. marca 2016 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07,

I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

10. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 17 Co 1000/2014-248 z 31. marca 2016, ktorým v konaní o ochranu osobnosti potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 12 C/172/2011-212 z 1. júla 2014 o zamietnutí jeho návrhu.

11. Vzhľadom na to, že sťažovateľovi je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu k obsahu označených práv, v danom prípade ju nebolo potrebné duplicitne citovať.

12. Na doplnenie ústavný súd len pripomína, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

13. V súvislosti námietkou porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd navyše pripomína, že obsahom tohto práva je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom

súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Všeobecný súd je povinný na procesné úkony účastníkov primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným právnym poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu a štádia civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu (I. ÚS 372/06).

14. Všeobecný súd však nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

15. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre stabilne zdôrazňuje, že článok 6 ods. 1 dohovoru síce ukladá súdom povinnosť odôvodniť svoje rozhodnutia, túto požiadavku však nemožno chápať tak, že súdy majú povinnosť dať podrobnú odpoveď na každý argument (rozsudok vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, č. 16034/90, § 61). Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Okrem iného je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré účastník konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani

v. Španielsko z 9. 12. 1994, č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprerokuje každú podrobnosť tvrdenú účastníkom konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prerokovania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo účastníka konania byť vypočutý a aby súd posúdil tvrdenia účastníka konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74). Odvolací súd sa tiež pri zamietnutí odvolania v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

16. Citované východiská boli relevantné aj v danom prípade.

17. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za „nesprávny“, pričom vyjadruje presvedčenie, že vzhľadom na jednoznačné preukázanie, že urážlivé výroky zo strany odporcu na adresu sťažovateľa odzneli, nebol zo strany všeobecných súdov žiaden dôvod ďalej skúmať, či tieto výroky sťažovateľovi spôsobili aj ujmu, pretože je len „*na posúdení samotného navrhovateľa, kedy a v akom rozsahu si uplatní nárok na ochranu osobnosti*“.

18. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku okrem iného uviedol, že „... už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí v tejto veci (uznesenie č. k. 17 Co 143/2012-142 zo dňa 27. 03. 2013, ktorým bol zrušený predchádzajúci rozsudok okresného súdu č. k. 12 C/172/2011-90 zo dňa 22. 02. 2012, ktorým vyhovel návrhu navrhovateľa) poukázal na to, že zákonná úprava ochrany osobnostných práv poskytuje ochranu len takému zásahu, ktorý je neoprávnený, pričom za neoprávnený sa považuje taký zásah, ktorý je spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti fyzickej osoby z hľadiska jej postavenia v spoločnosti, resp. v určitom kolektíve. Zároveň vo vzťahu k prejednávanej veci uložil okresnému súdu povinnosť (po náležitom vyhodnotení dôkazov) jasne a jednoznačne ustáliť, či zo strany odporcu skutočne odzneli navrhovateľom tvrdené vyjadrenia (pričom dôkazné bremeno je na strane navrhovateľa), a ak sa preukáže, že navrhovateľom tvrdené vyjadrenia odporcu voči jeho osobe skutočne odzneli (čo môže zakladať spôsobilosť zásahu do osobnostných práv navrhovateľa), treba skúmať i ďalší aspekt a to, či tieto výroky privodili navrhovateľovi konkrétnu a presne špecifikovanú ujmu z hľadiska jeho postavenia

v spoločnosti, resp. aspoň v určitej časti spoločnosti alebo v kolektíve (pričom i v tomto prípade je dôkazné bremeno na strane navrhovateľa).

Po oboznámení sa obsahom spisu a odvolaním napadnutým rozhodnutím odvolací súd konštatuje, že okresný súd sa pri svojom rozhodovaní dostatočne dôsledne riadil vyššie uvedeným názorom odvolacieho súdu. Previedol (resp. doplnil) dokazovanie, z ktorého možno vyvodíť, že zo strany odporcu síce došlo k inkriminovaným výrokom voči navrhovateľovi, ktoré mohli byť spôsobilé vytvoriť zásah do osobnostných práv navrhovateľa, avšak navrhovateľ v konaní nepreukázal, že mu tieto výroky skutočne objektívne spôsobili konkrétnu ujmu na jeho osobnostných právach. Inak povedané, nepreukázal a dokonca ani neuviedol, akú objektívne preukázateľnú konkrétnu a presne špecifikovanú ujmu na jeho osobnostných právach mu tieto výroky odporcu spôsobili. Pre úspech v konaní v prípade takejto žaloby totiž nestačí zistenie, že výroky boli spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv fyzickej osoby, ale musí byť preukázané, že i skutočne (objektívne) konkrétnym spôsobom do týchto práv zasiahli. Za situácie, keď navrhovateľ inkriminované výroky odporcu síce mohol subjektívne pociťovať ako ujmu na osobnosti, avšak žiadnu objektívne preukázateľnú ujmu na svojich osobnostných právach vzniknutú v priamej príčinnej súvislosti s predmetnými výrokmi odporcu nepreukázal (a dokonca ani netvrdil), nebolo možné rozhodnúť inak, ako jeho žalobu zamietnuť.“.

19. Preskúmaním napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľom uplatnená, veľmi strohá argumentácia, nie je v žiadnom prípade spôsobilá spochybniť záver krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu. Krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné zákonné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľom vznesené tvrdenia, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie o potvrdení rozsudku okresného súdu presvedčivo a zrozumiteľne odôvodnil. Možno teda uzavrieť, že krajský súd zodpovedal všetky právne

a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal.

20. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (obdobne I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09, III. ÚS 127/2012).

21. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, predloženú sťažnosť § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

22. Z uvedeného dôvodu bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2016